یادداشت

الاکلنگ صادراتی

فرخ قبادی

کسانی که با صادرات آشنایی دارند می‌دانند یافتن بازاری مناسب برای تولیدات، آن هم در شرایطی که بسیاری از کشورها (به میل خود یا تحت‌فشار) تمایل چندانی برای واردات از کشور ما ندارند، چه اندازه دشوار است. باید به گوشه و کنار جهان، سر کشید و شرکتی را یافت که مایل به خرید از ما باشد، کیفیت و قیمت محصول ما را قبول کند، در پرداخت وجه معامله مشکلی نداشته باشد و به گفته‌های ما اعتماد کند.

پس از طی چنین مراحلی حاضر خواهد بود تن به عقد قرارداد با ما بدهد.

معمولا خریدار در قرارداد منعقده سعی خواهد کرد شما را در مورد تعهدات‌تان «چهارمیخه» کند و مثلا، علاوه‌بر کیفیت محصول و نوع بسته‌بندی، نکاتی همچون میزان بار، تعداد محموله‌ها، تاریخ تحویل و نظایر آن را در قرارداد بگنجاند و احتمالا در صورت نقض تعهدات از جانب شما، جریمه‌ای را نیز برایتان منظور کند. صادرکننده‌ای را در نظر آورید که از این هفت خوان گذشته و قراردادی برای صادرات ۱۰ کانتینر (حدود ۲۰۰ تن) مرغ منجمد با یک شرکت همسایه، طی ۵ مرحله امضا کرده است. قرار بوده اولین محموله قبل از پایان شهریورماه از ایران ارسال شود و سپس هر سه هفته یک بار یک محموله فرستاده شود.

در تاریخ ۹۷/۶/۱۹ بخشنامه‌ای از جانب وزارت «صمت» صادر می‌شود که طی آن صادرات گوشت مرغ ممنوع اعلام می‌شود. صادرکننده ایرانی به دست و پا می‌افتد تا خریدار را به نحوی قانع کند که ناتوانی او در اجرای تعهدش مصداقی از «فورس ماژور» است و در اولین فرصتی که به‌دست آید، تعهدش را اجرا خواهد کرد. سرانجام در تاریخ ۹۷/۷/۲۶ صادرات گوشت مرغ آزاد می‌شود. صادرکننده ما با خریدار تماس می‌گیرد و درخواست می‌کند که اگر ایشان همچنان به قول و قرار قبلی پایبند است، یک محموله برایش ارسال کند. در نهایت در زمان آزادی صادرات، سه محموله ارسال می‌شود. در تاریخ ۹۷/۹/۷ بار دیگر صادرات گوشت مرغ از طرف وزارت صمت ممنوع اعلام می‌شود. این ممنوعیت، صادرکننده ما را به شدت عصبی می‌کند و نمی‌داند که چگونه این خبر را به خریدار خود اطلاع دهد. در ضمن با خود عهد می‌کند که دیگر به صادرات نیندیشد. اما فقط چهار روز بعد، یعنی در تاریخ ۹۷/۹/۱۱ بخشنامه جدیدی (باز هم از جانب وزارت صمت) صادر می‌شود که براساس آن صادرات گوشت مرغ آزاد شده است.

برای لحظه‌ای خود را جای صادرکننده مورد بحث بگذارید و از خود بپرسید که آیا باز هم به‌دنبال خریدار خارجی جدید می‌گردید؟ آیا با توجه به شرمندگی در مقابل شرکت خارجی و زیان‌هایی که با هر بار توقف صادرات و تغییرات برنامه تولید خود تحمل کرده‌اید، تلاش برای ادامه صادرات کاری عقلایی جلوه می‌کند؟ و از نگرشی وسیع‌تر، آیا از خود نمی‌پرسید که چه حادثه‌ای در دوره چهارروزه بین ۷ و ۱۱ آذر رخ داده که صادرات مرغ ممنوع و چهار روز بعد آزاد شده است؟

بی‌تردید صادرکنندگان این بخشنامه‌ها توجیهاتی برای تصمیمات خود دارند. اما آنچه براساس عقل سلیم از این وقایع استنتاج می‌شود این است که نظام تصمیم‌گیری در اقتصاد ما دچار بیماری فلج‌کننده‌ای شده است. این بیماری نه تنها صادرکننده مورد بحث ما و دیگر صادرکنندگان کشور که اساسا همه فعالان اقتصادی ما را سر در گم کرده است. ظاهرا عده‌ای ناآشنا با صادرات و تولید و تجارت، در اتاق‌هایشان نشسته‌اند و بدون تامل در مورد پیامدهای بخشنامه‌هایی که ابلاغ می‌کنند و خساراتی که از این بابت به فعالان اقتصادی تحمیل می‌شود و حتی بدون همفکری و هماهنگی با همکارانشان در وزارتخانه خودشان، بخشنامه می‌دهند و بازار را به تلاطم می‌کشانند.

چندی پیش در «شورای گفت‌وگو»ی تهران در واکنش به صدور ۳۳ بخشنامه در مدت ۵ ماه، آن هم فقط در مورد ارز، انتقادات شدیدی مطرح شد. در آن جلسه گفته شد که «صدور بخشنامه‌های مختلف تجاری و ارزی که بعضا با یکدیگر در تناقض هستند، به یکی از چالش‌های اصلی فضای کسب‌وکار تبدیل شده است.» چالش اصلی اما، نه صرفا صدور بخشنامه‌های متعدد و متناقض که نظام سیاست‌گذاری و تصمیم‌گیری فشل در اقتصاد ما است که بخشنامه‌های پی‌درپی و ناقض یکدیگر تنها یکی از پیامدهای خسارت‌بار آن است.

قدرت خرید ایرانیان در حال سقوط است

افزایش حقوق، مسکن یا درمان تبعات تورم؟

مریم ابراهیمی

در صورتی که افزایش دستمزدها بدون ارزیابی صحیح مسأله و توجه به علت بروز تورم؛ به عنوان سهل‌الوصول‌ترین راهکار در نظر گرفته شود، این اقدام در نهایت باعث افزایش نقدینگی و در نتیجه افزایش تورم خواهد شد.

با وجود اینکه دولت‌ها همواره روی ثبات نرخ ارز و جلوگیری از افزایش طبیعی آن همپای نرخ تورم داخلی و جهانی و مسائل پیرامون بازار ارز تأکید داشته‌اند، اما همواره شاهد یک تغییر رویه محسوس در بازار ارز و نرخ تورم به خصوص طی یکسال اخیر در کشور بوده‌ایم. روندی که در آن نرخ ارزهای مهم از جمله دلار، یورو و پیوسته کانال‌های جدید قیمتی را فتح کرده و یک رشد تصاعدی پیوسته را تجربه کردند. سطح قیمت‌ها نیز روندی صعودی در پیش گرفته است.

از آثار اولیه این روند صعودی می‌توان به کاهش قدرت خرید اغلب اقشار جامعه علی‌الخصوص دهک‌های درآمدی پایین‌تر اشاره کرد. لذا سیاست‌گذاران برای مقابله با آن، راهکارهای متفاوتی پیشنهاد می‌دهند تا حداقل معیشت بخش بزرگی از جامعه حفظ شود. چنانچه پیشنهاد مجلس برای افزایش حقوق و دستمزد کارگران و کارمندان در سال ۱۳۹۸، افزایشی ۲۰ درصدی است. حال سؤالی که مطرح می‌شود این است که آیا این افزایش حقوق و دستمزد راهکار مناسبی برای جبران کاهش سطح رفاه جامعه هست یا صرفاً به عنوان مسکنی برای کاهش موقت آثار ناشی از تورم تجویز می‌شود.

پاسخ به این سؤال از دو دیدگاه اقتصادی متفاوت قابل بازبینی و ارزیابی است: از یکسو در تأیید این راهکار و بیان مزایای آن می‌توان گفت افزایش حقوق موجب تأمین حداقل نیازها، سطح رفاه و معیشت افراد زیادی از جامعه خواهد شد که لازم‌الاجراست و در صورت عدم اصلاح قدرت خرید جامعه عواقب اجتماعی سیاسی سوء بسیاری به دنبال خواهد داشت.

از سوی دیگر باید توجه داشت که افزایش حقوق بخش بزرگی از جمعیت شاغل می‌تواند اثرات تورمی بالایی در اقتصاد داشته باشد. بنابراین با وجود تأکید بر حمایت از این افراد افزایش میزان حقوق راه حل منطقی و صحیحی به نظر نمی‌رسد. در شرایط فعلی حتی اگر درصد بالایی از این افزایش قیمت را ناشی از تورم انتظاری و بحث روانی و یا مسائل سیاسی بدانیم، افزایش اندک دستمزدها کمکی به عبور از وضعیت فعلی نمی‌کند، به دلیل اینکه از یک طرف دولت هزینه هنگفتی متحمل می‌شود و از سوی دیگر رضایت‌مندی مردم نیز حاصل نمی‌شود. نگاهی به آمار و ارقام منتشر شده توسط بانک مرکزی و مرکز آمار ایران بیانگر این واقعیت است که چنانچه دولت قصد اعمال افزایش حقوق به منظور جبران تأثیر شرایط فعلی بر معیشت و حفظ قدرت خرید مردم داشته باشد، لازم است دستمزدها تا درصد زیادی بالا رود.

در صورتی که افزایش دستمزدها بدون ارزیابی صحیح مسأله و توجه به علت بروز تورم؛ به عنوان سهل‌الوصول‌ترین راهکار در نظر گرفته شود، این اقدام در نهایت باعث افزایش نقدینگی و در نتیجه افزایش تورم خواهد شد. لذا چرخه روندهای افزایشی همچنان ادامه می‌یابد.

باید توجه داشت که در حال حاضر اقتصاد کشور دچار شرایط پیچیده‌ای شده است و بدین جهت شرایط اقتصاد را نمی‌توان شرایط خاص تلقی کرد. در مواردی، برخی چالش‌ها ریشه در حل مسائلی دارد که خود منوط به حل مسأله اول است. به بیان دیگر می‌توان گفت که برخی چالش‌ها، نشأت گرفته از یک مسأله و از طرف دیگر خود منشأ همان مسأله است. بنابراین دستیابی و درک رابطه علت و معلولی بین آنها ضروری است.

در اینجا نیز با افزایش حقوق به دلیل همین روابط علت و معلولی زنجیره افزایش‌ها همچنان تداوم می‌یابد. تجربه سایر کشورها نیز مؤید این مطلب است، به عنوان نمونه می‌توان به کشور ونزوئلا اشاره کرد که یک باره حقوق کارمندان و کارگران خود را ده برابر افزایش داد ولی در قبال تورم ۶هزار تا ۸ هزار درصد نتوانست کاری کند؛ پس این موضوع نشان می‌دهد تنها با افزایش درآمد این مشکل قابل حل نیست و لازم است تورم کنترل شود تا بتوان راه‌حلی برای درمان موقت و افزایش قدرت خرید مردم داشت.

لازم به ذکر است که خلق پول از هر طریقی از جمله یارانه، افزایش میزان حقوق و ...راه حل مناسبی نیست بلکه جهت مواجهه با این چالش لازم است قدرت پول افزایش پیدا کند. بنابراین آنچه حائز اهمیت است این است که ارزش پول باید افزایش پیدا کند نه خود پول و خلق آن. پس از اینکه ارزش پول افزایش پیدا کرد حجم پول نیز می‌تواند بدون تبعات منفی افزایش پیدا کند.

لذا به منظور حل این بحران و کاهش آثار و تبعات منفی آن لازم است با سیاست‌گذاری صحیح قدرت خرید مردم از طریق حفظ و کنترل نرخ تورم در حد معقول با سیاست‌های پولی و مالی مناسب، افزایش نرخ رشد اقتصادی و توجه به تولید حفظ گردد تا بستر مناسبی برای پیشرفت و توسعه کشور فراهم شود.

نگاهی به آمار و ارقام منتشره توسط بانک مرکزی و مرکز آمار ایران بیانگر این واقعیت است که چنانچه دولت قصد اعمال افزایش حقوق به منظور جبران تأثیر شرایط فعلی بر معیشت و حفظ قدرت خرید مردم داشته باشد، لازم است دستمزدها تا درصد زیادی بالا رود

در صورتی که افزایش دستمزدها بدون ارزیابی صحیح مسأله و توجه به علت بروز تورم؛ به عنوان سهل‌الوصول‌ترین راهکار در نظر گرفته شود، این اقدام در نهایت باعث افزایش نقدینگی و در نتیجه افزایش تورم خواهد شد. لذا چرخه روندهای افزایشی همچنان ادامه می‌یابد

گزارش

رئیس انجمن پسته اعلام کرد:

کمبود تولید، عامل گرانی پسته

در شرایطی که قیمت پسته در بازار افزایش و نوسان شدیدی داشته و به کیلویی حدود ۲۰۰ هزار تومان رسیده است، رئیس انجمن پسته اعلام کرد که تولید این محصول به یک پنجم پارسال رسیده است و بازار صادراتی پسته را هم شدیدا تحت تاثیر قرار داده اما مردم امسال را تحمل کنند تا از این مشکل عبور کنیم.

به گزارش ایسنا، قیمت پسته در سال جاری با افزایش شدیدی روبرو شده و به کیلویی حدود ۲۰۰ هزار تومان رسید حال آن که این محصول باغی یکی از مهمترین اقلام خشکباری ایران در تولید و صادرات به شمار می‌رود که سالانه ارزآوری بالایی برای کشور دارد به گونه‌ای که سال گذشته ارزش صادرات پسته و مغز پسته به بیش از یک میلیارد دلار رسید. اما امسال شاهد افزایش قیمت پسته در بازار بودیم که به گفته محمود ابطحی - رئیس انجمن پسته - ناشی از کاهش تولید این محصول بوده است چرا که امسال به دلیل ناآور بودن و تغییرات دمایی و اقلیمی، میزان تولید پسته به یک پنجم پارسال و حدود ۵۰ هزار تن کاهش یافته است. وی در گفت‌وگو با ایسنا افزود: هم‌اکنون در بازار مشکل کمبود داریم و باید ضمن توجه به بازار داخلی، صادرات را نیز فراموش نکنیم چرا که اگر به بهانه تامین بازار داخلی و نیاز مردم، پسته را صادر نکنیم بازار خارجی خود را دو دستی به رقیبانی همچون آمریکا هدیه کرده‌ایم چرا که ایران همواره در صدر تولیدکنندگان و صادرکنندگان پسته قرار داشته و طی سالیان متمالی رقابت تنگاتنگی با آمریکا به عنوان اصلی‌ترین رقیب خود داشته است. به گزارش ایسنا، در ۷ ماهه امسال حدود ۳۳ هزار و ۴۰۸ تن پسته به ارزشی بالغ بر ۲۹۹ میلیون و ۵۶۹ هزار دلار به کشورهای مختلف صادر شده است که ۱۳.۳۶ درصد از نظر وزنی و ۲۰.۷۲ درصد از نظر ارزشی نسبت به همین بازه زمانی در سال گذشته کاهش یافته است اما ابطحی معتقد است که نباید آمار صادرات پسته را که از مهر ماه هر سال آغاز می‌شود اینگونه محاسبه کرد چرا که به گفته او، در مهر ماه و آبان ماه امسال نهایتا ۸ هزار تن پسته ایرانی صادر شده است حال آن که در سال گذشته در همین بازه زمانی میزان صادرات این محصول به بیش از ۵۰ هزار تن رسیده بود.

رئیس انجمن پسته با بیان این که پسته را کمتر از میزانی که طی دو ماه گذشته صادر کرده‌ایم، نمی‌توانیم صادر کنیم، تصریح کرد: اگر بازار داخلی را به بازار صادراتی ترجیح دهیم سال آینده که بیش از ۲۰۰ هزار تن پسته تولید کنیم دیگر نمی‌توانیم آن را صادر کنیم و با اقتصاد بیش از یک میلیون نفری تولیدکننده پسته که ۲۰۰ هزار خانوار را شامل می‌شود، بازی کرده‌ایم. بنابراین مردم باید این مساله را درک کنند و امسال را برای آینده این محصول و اقتصاد کشور تحمل کنند چرا که سال آینده هیچ مشکلی در زمینه تولید، تامین و صادرات پسته نخواهیم داشت.

عضو شورای عالی انجمن حسابداران خبره:

بر چه اساسی به افراد فاقد شناسنامه دلار ۴۲۰۰ تومانی دادند؟

عضو شورای عالی انجمن حسابداران خبره ایران با اشاره به افرادی که بدون ارائه صورت‌های مالی حسابرسی شده ارز ۴۲۰۰ تومانی دریافت کردند، گفت: به راستی دولتمردان چگونه بدون دریافت این اطلاعات، ثروت ملی را در اختیار کسانی قرار دادند که امروز متهم به فساد هستند؟ اگر قرار است که در کشور پایداری نظام مالی برقرار باشد، هیچ راهکاری جز حسابداری مستقل وجود ندارد.

غلامرضا دوانی درباره شرکت‌های تازه تاسیسی که بدون ارائه صورت‌های مالی حسابرسی شده ارز ۴۲۰۰ تومانی گرفتند، اظهار کرد: اساسا در هیچ کجای دنیا ارز دولتی که منابع مردم است را به هر کسی نمی‌دهند. بلکه این ارز را فقط به فعالان اقتصادی شناخته شده می‌دهند. بزرگترین اشتباه این بود که ارز را به کسانی تخصیص داد که فاقد شناسنامه اقتصادی بودند.

وی ادامه داد: حتی به بعضی اسامی مسخره این ارز تخصیص گرفت که از نمونه بارز آن می‌توان به اسم حاج من تقی (حاج محمد تقی) نام برد. با توجه به قانون ارتقای سلامت نظام اداری و مقابله با فساد صورت های مالی کلیه اشخاص حقوقی که با بانک‌ها و دولت معامله می کنند باید حسابرسی شده باشند. از طرف دیگر به موجب تبصره یک ماده ۱۸۶ قانون مالیات‌های مستقیم، کسانی که از تسهیلات بانکی استفاده می کنند باید گواهی پرداخت مالیات و گواهی ارائه صورت‌های مالی را به اداره‌های مالیاتی ارائه می کردند.

این عضو شورای عالی انجمن حسابداران خبره ایران گفت: مشخص نیست دولتمردان چگونه بدون دریافت این اطلاعات ثروت ملی را در اختیار کسانی قرار دادند که امروزه مشخص شده بعضا فاسد هستند و هم اکنون دولت در پی بررسی فساد حاصل از این اقدام است.

دوانی تاکید کرد که اگر قرار است در کشور پایداری نظام مالی برقرار باشد، هیچ راهکاری مگر حسابداری مستقل وجود ندارد. اگر دولتمردان به راستی به دنبال برقراری سلامت نظام مالی هستند اولا یک روز تقویمی سال را به نام روز حسابدار تصویب کنند. دوم اینکه اقداماتی انجام دهند که هیچ شخص حقوقی نتواند بدون ارائه گزارش مالی و صورت‌های مالی حسابرسی شده حتی یک ریال از نظام بانکی کشور تسهیلات دریافت کند.

وی معتقد است که اگر همین یک قدم را برداریم کلی از معضلات حل خواهد شد. اما تاکنون عزم ملی برای مقابله با فساد، رانت‌خواری و هرزخواری وجود نداشته زیرا اطلاعات منتشره نشان داده که برخی از دولتیان درگیر معاملاتی ناسالم بوده‌اند. که دادستان کل کشور نیز در این مورد صراحتا اعلام کرده که برخی مسئولان در قافله قاچاق شریک هستند.

این عضو شورای عالی انجمن حسابداران خبره ایران افزود: در شرایط فعلی که آثار تحریم و آثار تصمیمات نادرست، اقتصاد کشور را به سراشیبی کشانده شایسته است دولت با اصلاح امور کوشش کند با شایسته سالاری و برقراری نظام پاسخگویی و مسئولیت‌پذیری به مردم پاسخگو باشد، زیرا مردم نمی‌پذیرند که درآمدهای مالیاتی به عنوان درآمدهای اصلی دولت تلقی شود اما دولت درباره خرج کرد آن پاسخگو نباشد. مردم نمی‌پذیرند که بخش قابل ملاحظه‌ای از درآمدهای مالیاتی به نهاد یا انجمن‌هایی تخصیص یابد که از دید ملت یک قدم در راه رفاه اجتماعی کشور برنمی‌دارند.

دوانی افزود: در شرایط جهانی‌سازی امروزه ثابت شده که حسابداری علم مهندسی ساخت و ساز مالی و حسابرسی علم مهندسی مشاور یا ناظر بر این ساخت و ساز مالی است؛ بنابراین هرگونه ساختار مالی بدون توجه به این تعریف محکوم به نابودی است. به گزارش ایسنا، اوایل سال جاری دولت اعلام کرد که به هر شخصی که ارز بخواهد دلار ۴۲۰۰ تومانی می‌دهد. پس از آن شرکت‌های بسیاری تاسیس شدند و بدون ارائه صورت‌های مالی حسابرسی شده دلار ۴۲۰۰ تومانی گرفتند و سرنوشت مقدار بسیاری از آن ارزهای تخصیص یافته هنوز مشخص نشده است.